

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Veľké požehnanie.

Ten dobrý Jožko sa trošku začudoval, keď jeho manželka mu naráz dvojčence dala, lebo teraz drahé časi žijeme a chudobný sedliak veľa sa musí trápiť, počím tie veľké dane zaplatiť môže. Nuž ale veľ Pán Boh neopustí nikoho; Jožko je mocný a pracovitý, najde sa vždy z čoho žiť. A keď susedi a susedky prišli, a ukázali náramnú ich radosť na tom veľkom požehnaní, Jožko a jeho manželka sa tiež veľmi radovali, ako pozerali na toho krásného chlapca, a na tú maličkú dievku. Jožko ich chytil na ruky a veru by si bol zaskočil, keby sa nebol obával, že im môže ublížiť.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Ukrižuj ho, ukrižuj!

Takto kričali židia, keď Spasiteľa nášieho, Ježiša Krista na smrť žiadali, a Pilát im zlodejníka Barabaša miesto neho ako smrti hodného ukazoval.

Ukrižuj hu, ukrižuj! Takto kričia liberáli na ľudovú stranu od toho času, čo povstala a program svoj uverejnila. Nieto toho dňa, čo by v krajinskom sneme Bánffy ministerpredseda alebo voľakto z jeho tovaryšov oproti ľudovej strany tento krik neopätovali, a celá liberálna strana nehlasovala: ukrižuj hu, ukrižuj!

O kom je reč na sneme? Koho napádajú, koho prenasledujú? Našich spravodlivých a vážnych vyslancov, našich zástupcov, ktorí smelo hlasujú kresťanské zásady, bojujú za najdrahšie poklady človečenstva, nezláknuť sa väčšiny.

Liberáli najprv sa smiali, a ich tovaryši chichotali a plískali rukami: teraz už by chceli ukrižovať našich ľudákov. Ale ich nepremôžu, ako Pilát a židia nepremohli Ježiša Krista.

Každý vidí, že tí osemnásť vyslanci ľudovej strany slobodu, rovnosť a braterstvo zastupujú, a právo ľudu zastávajú. Ľudová strana otvorila oči, nepriatelia sami uznávajú, že jedine ona má pravdu.

Preto by hu ukrižovali. Ale pravdu nemôžu ukrižovať, lebo národ, aj nepriatelia uznávajú, že nič horšieho nemohla liberálna strana sebe na krk vziať ako cirkevno-politické zákony. Katolíci, evanjelíci, kalvíni, ba aj židia začínajú uznávať, že tieto sú im škodné: a preto so spojenými silami musia proti nim bojovať. Koho sú najväčšie zásluhy? Kto začal ľud poučovať? Kto sa smelo postavil hneď od počiatku? Ľudová strana, jej prirvženci, jej terajší zástupci, ktorí už vtedy zbierali kvietky vzácné do venca toho, ktorý jejich čelo ozdobuje.

Zákon beznáboženstva smutné ovocie prináša: celé dediny sa zriekajú náboženstva; väčšia polovica nekatolíkov neide do kostola stav manželský požehnať dať; po doľnej zeme nazareni, socialisti deň po deň sa rozmnožujú, ktorí bez Boha, bez viery, bez nádeje druhého života žijú. Čo je tu treba? Tie zákony ako ste priniesli, tak ich aj zniešte, lebo obanujete vašu hlúposť, s ktorou ste sa dali na túto nebezpečnú cestu. To oni nechcú, tí liberáli!

Preto kričia, že ukrižuj hu, ukrižuj, tak myslia, že národ náš ešte taký hlúpy, aby ich počúval a dľa toho kriku oproti Ježiša Krista sa obrátil. Náš ľud to ale neučiní, lebo veľmi dobre sa presvedčil o tom, že by do

najväčšieho otroctva padol, akby svoju kresťanskú vieru prezradil.

Jarmo chceli dať ľudu, ktoré sami liberáli musia teraz vláčiť, a tie škandále, ktoré sa vyzradili okolo gšeftovania vyslancov-bankárov liberálov, mnohým otvorili oči.

Naši vyslanci ľudovej strany sa neboja takého kriku, ale popredku idú a revisiu žiadajú.

To je naša odpoveď na váš krik.

Lebo ľud nie že nevie si ctiť také škandále, lež nechce, a ani nemôže ich ctiť, lebo sám seba by urážal o náboženských citov svojích; podkopával by svoju vieru, svoje presvedčenie, svoj stav rodinny, v ktorom je postavený, svoje hmotné polozenie, lebo tieto krajinu našu nielen moralne, ale aj hmotne ničia. Musí oplácať to, čo nechce; musí sa podrobiť rozkazom takým, jaké za dobré neuznáva; musí sem-tam chodiť, trápiť sa, niekedy aj tri, štyri rázy ku matrikárovi ísť: a na ostatku, keď by už všetko malo byť v poriadku, takú surovosť, bezočivosť, nestidatosť nejeden ráz počuje, pri ktorej sa mu uši, oči zapália; nevie čo má povedať, len čím skôr von uteká, aby sa mu niečo zlého neprihodilo.

Kto búri náš ľud; čo ho do nepokoja porádza? Či môže byť tá krajina blažená, ktorá má takýchto zástupiteľov? Kto že je spokojný s týmto položením? Nikto, po mimo tých, ktorí pod otrockou mocou stoja a nemôžu sa vyslobodiť. Nikto nechce sa podrobiť vo svedomí týmto zákonom, ba ani tí sa nepodrobia, čo ich chválili, teraz ale nejeden sa proti nim pomlčky vyslovuje.

My revisiu žiadame. A to žiadame takým právom, ako barón Bánffy sa vyhlásil pre revisiu inkompatibilného zákona. Ten zákon, ktorý svedomie uráža, není zákonom, lež je mocou tyranskou, ktorý preto zachovajú poddaní, lebo sa boja trestu.

Bude-li blaženou vlasť naša? Nie, nebude, jestli sa tieto zákony nezničia a revisia do života uvedená nebude. Liberáli ešte tak hovoria, že sa to nestane, ale mnohí medzi nimi vzdychajú, lebo vidia v Nemecku, že vláda pruská zanechala všetké tie zákony, ktoré Bismarck ku svojej cirkevno-politickej vojne si poukládal.

Preto revisia musí byť časom do života uvedená.

Ako ľud katolícky v Nemecku, tak aj my neprezradíme našu vieru: a jako vyslanci tam vždy revisiu vyhlasovali, tak aj naši smelí zástupci budú takými víťazmi, lebo neohrožene

bojujú za našu vieru kresťanskú. V Nemecku bolo to zákonom, že ježiuita nesmie prísť do krajiny, a či by bol poddaný nemecký; tento zákon teraz odvrhli. Tak sa to stane aj u nás na cirkevnom-političnom pole. Bismarck ešte žije, ale jeho zákony už nežijú. Lebo ľud, ktorý sa svojej viery neopustí, je mocnejší, ako celá sila systemov, bárs by bol Bismarck čo ich podržal.

Minister-predseda barón Bánffy a liberálna strana vymenuje výbor na krajinskom sneme, ktorý má revisiu zákona inkompatibilného previesť. Z tohoto každý človek môže vidieť, že revisia zákonov nie taká vec, čo by sa nemohla urobiť. Zákon ale tento inkompatibilný už vyššie dvadsať rokov je v živote, a premenenie jeho len preto žiadajú na liberálnej strane, lebo ich vyslancov-bankárov ženiruje. Čo je to za príčinou oproti nášeho hlasu o revisiu zákonov cirkevno-politických? My, ako celý ľud kresťanský žiadame túto revisiu, lebo viac treba poslúchať Bohu a svedomiu, a preto revisia táto prv bude uvedená do života, nežli tá revisia, ktorú liberáli vyslanci-bankári žiadajú, aby mohli ďalej gšeftovať s vládou a predsa aj vyslancom zostať.

Darmo to teda kričia, že ukrižujú tú ľudovú stranu, my im vždy odpovedáme: revisiu chceme a od tej neopustíme.

Blíži sa veľký týždeň: nech každý z nás so svojim svedomím príde do poriadku, aby si ochránil dušu a spasenie večné. A z druhej strany rozpomätujme sa, že ľud viac nemôže platiť: hospodárstvo, remeselníctvo, ba aj vyššia trieda je vycicaná od pijavíc poľských, ktoré sa tu osedlaly. Horšie už nemôže byť. Čo bude z toho?

Ľudová strana zničí tyranstvo a slobodnými učini občánov vlasti: a potom uvidíme najväčších víťazov našich slávne ísť popredku, ktorých millioni ľudu budú oslavovať pre neohrozenosť jejich, s ktorou bojovali za práva svätie človečenstva.

Y.

POLITICKÉ CHÝRY.

Premena v Rakúsku. Pri rakúskych voľbách, ako známo, veľkú porážku utrpeli liberáli. Židia ukrutne lamentovali v novinách svojich nad „úpadkom,“ nad „zpiatočníctvom,“ do ktorého vraj Rakúsko upadlo následkom „búrenia“ antisemitov a kresť. socialistov. Meno dr. Luegera strachom a hrúzou naplňuje všetkých židov-liberálov.

Ani našim liberálom nie je to po chuti, že kresťanské strany v novom rakúskom sneme silno budú

zastúpené. Naši liberáli obávajú sa, že prebudenie rakúskych kresťanov vplyv bude mať i na kresťanstvo Uhorska.

Jako hrom z čistého neba prišla teraz z Viedne tá zvesť a novina, že *ministerium Badeni-ho* *zadakovalo*. Naši liberáli teraz nevedia, čo a ako bude vo Viedni? Kto bude mať v rukách moc a vládu v rakúskom sneme. Áno, celé stádo liberálov našich trnie teraz, že čo bude potom, jestli väčšina v rakúskom sneme utvorí sa zo stránok antiliberalných, kresťanských? Zvláštne osúd vyrovnania s Rakúskom a vyššia kvóta, ktorú Rakušania od nás žiadajú, tá mnoho roboty narobí nášmu uhorskému snemu.

Cisar ale neprijal zažakovanie ministeriuma Badeni-ho. Následkom toho stav Bedeni-ho je posilnutý, čo Bánffy nemôže povedať o svojom položení.

Aké to byly voľby. Liberálny vyslanec ugodského okresu, barón Anselm Pongráč, tak tiež lib. vyslanec szigetvárskeho okresu (šomod. st.) Rudolf Biedermann, sriekli sa svojho mandátu, ponevác nevedeli preukázať, kde boli zapísaní do menoslova voličov a či mali právo byť vyvolenými. Môžeme si myslieť, žeby títo liberáli neboli poďakovali za mandát, keby im nebolo prihárato. Teraz vidíme, aké to byly voľby.

Tá nešťastná nová lutria. Z tejto novej lutrie už mnoho horkosti zažiť museli páni liberáli. Štyria liber. vyslanci, Lazar Sámuel, Julius Benke, Armin Neumann (židia) a Ludvik Tolnay oznámení boli, že proti zákonu „nesrovnalosti“ (z r. 1875. I.) účasti berú v podniku lutrie so štátom v smluve stojacej. Toto lutriové oznámenie v snemovni pozornosť obrátilo i na tých mnohých liberálov, ktorí tiež proti zákonu „nesrovnalosti“ masťný plat ľahajú za svoje direktorstvá pri rozličných ústavoch. Citlivejší liberáli zadakovali hneď za direktorstvá, lebo nechceli urážať zákon „nesrovnalosti.“ Dosavád 12. lib. vyslancov zadakovalo už za masťné direktorie. Toto nepáči sa mnohým lib. vyslancom, ktorí neradi by sa rozlúčiť s masťným pobočným dôchodkom direktorským. Preto teraz títo liberáli podpisujú sa a sľubujú si, že nezadajú za svoje pobočné masťné službičky. Posmelujú sa teda jeden druhého, že sa neopustia v týchto *ľahkých časoch*, ktoré im tá nová lutria zapríčinila. Veď je to len ľahko rozlúčiť sa — s masťným hrcnom. „Lúčenie, lúčenie, však je to ľahká vec, keď máme opustiť, ten náš masťný hrniec!“

Odkiaľ vzali peniaze na voľby? Árenda vstúpeniek na výstavu, prenájem novej lutrie, mnoho otázek zapríčinily. Prečo utiekame sa, vraj, k cudzím bankárom-židom, prečo hladáme arendátorov v Hamburku, v Berlíne, v Parízi, v Elsasku, keď máme i v Peštbudíne dosť masťných bankárov? Prečo dovolilo sa, aby elsaská bankárska kompánia svoju kauciu 1,200,000 zl. na novú lutriu až po uzavrenej smluve složiť mohla *náhradne*, keď pri štátnych smluvách kaucia položiť sa musí vždy *vopred*? Prečo neuverejnia smluvu novej lutrie s cudzozemskými bankármi-židmi učinenu? Nech by sme vedeli čo to za kontrakt, keď tu ide o našu kožu. Zvláštne ale na to je teraz zvedavý svet, že prečo ponáhlala sa naša vláda tak rýchlo predložiť snemu návrh novej lutrie skoro po voľbách, a prečo neprevzal štát tú novú lutriu, nech by z nej bol mal osôh štát a nie cudzí bankári-židia? Na tieto otázky všelijako si odpovedá svet a pri tom zvedavý je, že odkiaľ prišli peniaze na voľby!

Či bude vojna? S touto otázkou zapodieľajú sa teraz politické kruhy. Grécko i Turecko chystajú silno k boju a na hraniciach, v Thesalii, mnoho vojska je nakopeno s oboch strán. Mnohí sú toho náhľadu, že Grécko vojnu vypovie Turecku, lebo ľud grécky oduševnený je vraj len za vojnu a za oslobodenie Kréty zpod moci tureckej. Gréci radšej chcú byť premožení v boji, ako bez boja ustúpiť Turecku. Európa bojí sa ešte vždy väčšej kolomútky na Východe. Preto vojenské lode mocností blokovaly (obklúčily) Krétu, a preto obklúčiť chcú i prístavy Grécka, jestli Gréci pokračovali by v boji.

Medzitým, čo veľmocnosti vyjednávajú, na ostrove Kréte i ďalej trvá opravdivá vojna. Vodca gréckych povstalcov, plukovník Vassos, ponosoval sa, že admiráli európejských lodí stranu držia Turkom. To je isté, že pokoj na Kréte tak ľahko nebude, lebo kresťania a Turci krivým okom/hľadia jeden na druhého. Chýry idú, že ostrov Kréty do poriadku priviesť malo by Rakúsko-Uhorsko. Takúto mienku majú vraj doktoré mocností. Avšak Rakúsko-Uhorsko nemá chuti peniaze vyhadzovať pre Grékov ani pre Turkov. Rusko tiež vystríha Grékov, aby nepúšťali sa do vojny s Tureckom. Najväčšia chyba je len to, že veľmocnosti jedna na druhú vždy pozerajú, aby na Východe žiadna z nich daku výhodu neobsiahla.

Voľba v Pešťbudíne. V 7-om okresi Pešťbudína zase vyvolili za vyslanca toho pána Morzsányiho, ktorý zapletený bol s bankármi pri árende vstupníkov a prinútený bol z liberálnej strany vystúpiť. Avšak pán Morzsányi nemal chuti nazpäť ísť do snemu, kde toľko horkosti zažil po dlhej spokojnosti. Zažakoval i druhý krát za dôveru voličom svojim, ktorí ho pred svetom za nevinného uznali. Teraz na miesto Morzsányiho za „úradného“ kandidáta postavili Ludvika Csernatonyho. Vtazstvo jeho je isté, veď každý vie, čo znamená v Uhorsku byť „úradným“ kandidátom.

Voľba v Rožňave. Gróf Gejza Andrassy, liberálny vyslanec rožňavského okresu, zažakoval najprv za úrad svoj v Agrár-banke, a keď mu to liberáli zľievali, požakoval i za vyslanecký mandát. Liberáli namrzení boli preto, že gróf Andrassy príklad dal, ako majú robiť tí vyslanci, ktorí pomimo mandátu i masťné direktorstvá majú v hrsti. V Rožňave teraz grófa Juliusa Andrassyho chcú voliť. Avšak liberálom nenie to vraj po vôli, lebo hnevajú sa na Andrassovcov, keď zákon „nesrovnalosti“ a direktorie pri bankách ináč vysvetľujú, ako mnohí liberáli-direktori s masťným platom.

Voľby v Nitrianskej.

Voľby rychtárske previedly sa tak na mnohých miestach, že pán slúžny vymenoval toho, kto sa mu páčil. Toto je tá naša svoboda a právo za to, že daň svedomito platíme. Stoličných výborníkov za dlhý čas nepotvrdili, jestli patrili ku ľudovej strane. V Rakúsku to ináč vyzerá. Tam, ako s radosťou počúvame, kresťania dobre stoja, lebo silno spolu držia. I u nás ináč by to išlo, keby naši gazdovci a hospodári chránili sa krčmy a silno spolu dr-

žali. Človeka srdce bolí, keď vidí, ako po nedielkach hospodári naši čas mrhajú, nečítajú a nepoučujú sa. Teraz máme mnoho dobrého čítania a lacného, len ťaží sa nám krajciar vyhodíť na naše duševné pokrmy, na dobré čítanie. Kým ľud náš nebude sa krčmy chrániť, kým nebude čítať a vzdelávať sa, naše námahy budú daromné. V Rakúsku každý hospodár číta, učí sa, chráni si svoj mozolný groš a nepremrhá ho ľahkomyseľne. Ale aj vidieť výsledok. Tam židia nič nemôžu vykonať proti zdravému, triezvemu kresťanskému ľudu. Kedy to tak u nás bude? x.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 31. marca.

Predseda predostrel prípis miest Košic a Debrecína proti pozdvihnutiu kvóty, a potom snemovňa prijala v treťom čítaní návrh zákona o budgete na rok 1897. Na to bez debatty prijatá bola zpráva štátnej účtovnej stolice o rozmnožení sa výdavkov v tretej štvrti roku 1896 a o súčtoch Horvátska na r. 1894. Konečne Ján *Asbóth* pýta sa ministra financií, či je zavedené vyšetrovanie v záležitosti novšieho nešťastia v ōravických baňách rakúsko-uhorskej železničnej spoločnosti? Minister neodpovedal na túto interpeláciu.

Zasadnutie 1. apríla.

Karol *Kálmán* z ľudovej strany oznamuje, že Julius Rosenberg (liberál) zaujíma miesto v spoločnosti Adrie, ktoré, jako i tie štyri pády, ktoré predtým oznamoval, sa nezrovnávajú so stavom vyslanca. Predseda oddá aj toto oznámenie inkompatibilitnému odboru. Potom snemovňa zvolila hlasovaním kvótyvýbor. Konečne byly prijaté návrhy zákonov znejúcich o piatich vicinálnych železnicách.

Zasadnutie 2. apríla.

Predseda predostrel prípis Štiavnice-Belej a Temesváru proti pozdvihnutiu kvóty; potom oznámil *Városov* opätovne inkompatibilitu štyroch vyslancov, tých istých, ktorých bol oznámil, že sú v správe toho podniku, ktorý prevzal triednú lotteriu; teraz ich oznámil, že sú členami správy jednej budapeštianskej spoločnosti, ktorá uzavrela ohľadom sprostredkovania zálohov smluvu zo štátom na 60 rokov. Gróf Teodor *Andrassy* predseda inkompatibilitného výboru predostrel zápisnicu o výroku v inkompatibilnej záležitosti Tolnayho, Benkeho, Lázára a Neumanna spolu s osobitnými mienkami dvoch členov tohože výboru. Zápisnica obsahuje výrok odboru, dľa ktorého 4 členi nevidia inkompatibilitu v tej náležitosti, 3 členi sú ale druhej mienky; predseda gr. Teodor *Andrassy* je tiež takej mienky, že tí menovaní vyslanci mali zažakovať za svoje mandáty, lebo vedome pochybili, keď svoje prípady snemu neoznámili. Jul. *Justh* podáva resolučný návrh, dľa ktorého majú sa spisy naspäť oddať inkompatibilitnému výboru cieľom vynesenia nového výroku. Aug. *Pulszky* vyslovil

sa proti tomu návrhu a podáva s jeho strany resolučný návrh, aby snem zpravu inkompatibilného odboru ako správnu vzal v známosť.

Darmo vyprával Gejza Polónyi, opát Ján Molnár a Visontai, že výrok odboru len 4 členi prijali, druhí štyria proti tomu sa vyslovili, a že výrok lentedy by bol platný, keďby 5 výborníkov ho prijali. Darmo bolo všetko, mračno mamelukov odhlasovalo, že oni výrok berú v známosť. Smiech postal pri hlasovaní tých vyslancov, ktorí účasť berú pri bankách a účastinárskych spoločnosťach štátom podporovaných. Oposícia smiala sa a kričala pri mene liberála Fenyvessihó: *Telefon!* Pri mene Jurka Kubinyiho kričala: *Sklenená fabrika!* Pri mene Mikszátha: *Frabriká na zbraň!* Pri mene Polyáka: *Fabriká na vagóny!* Takto škádlili liberálov-fabrikantov. Konečne väčšina 108 hlasov (228 vyslancov nehlasovalo) odhlasovala platnosť výroku, a potom predseda vypovedal, že do 6. apríla dá vakáciu vyslancom.

Zasadnutie 6. apríla.

Predseda oznámil, že vyslanec Karol Schnell zadakoval za mandát, následkom toho bude nová voľba v braššovskom I. okrese. Potom predostrel prípis mesta Veršeca proti povýšeniu kvóty. Barón Bánffy ministerpredseda predostrel návrh resolučný, aby snemovňa vyslala výbor 21 členov na *revisiu inkompatibilného zákona*. Väčšina s veľkým odhlasom prijala návrh tento, s ktorým *revisia prišla na poriadok*. Snemovňa potom bez debatty prijala návrhy zákonov o výstave v Paríži a o budovanie palácov pre diplomatických vyslancov v Petrohrade a Washingtonu. Potom predseda vyhlásil, že snemovňa v piatok drží ostatné zasadnutie pred veľkonočnými sviatkami. Konečne opát Ján Molnár pýtal sa od ministra pravosúdia, že či je to v poriadku, keď niekoľké súdy katolíkov prenasledujú, ako keby proti 2. punktu §-a 172. zákona trestného búrili, keď len toľko povedia, že civilná svatba svedomie katolíkov nezväže. Minister pravosúdia nebol prítomný, preto mu interpellácia vydaná bola. Opát Ján Molnár ešte s jednou interpelláciou sa obrátil k ministrovi vnútra, a ponosoval sa, že prenasledujú ľudákov: asíce v Spiši v dedinách Tomášovce, Kapustovce a Lotanove; a že v trencianskej stolice, v Radole rychtára Michala Popana oslovil slúžny Ladislav Mednyánszky, aby zanechal ľudovú stranu, čo keď nechcel urobiť, zložil ho z úradu rychtarského. Minister vnútra neodpovedal na túto interpelláciu.

Snemovňa veľmožov.

Zasadnutie 3. apríla.

Vil. Tóth predseda otvoril zasadnutie a po odbovení formalít boli prijaté bez debatty návrhy zákonov, ktoré snemovňa vyslancov tieto dni prijala. Potom vyvolení boli za členov nového kvótového výboru: Pavel Szmracsányi biskup, Ant. Lukács, gróf Edmund Pallavicini, gróf Aurél Desseffy a Šalamún Gajzágó. Konečne prijatí boli za členov snemovne veľmožov: gr. Ludevít Károlyi, gr. Jul. Zichy, gr. Rudolf Chotek, barón Ernest Dániel, gr. Alex. Erdődy, gr. Gabriel Lónyay, gr. Tomáš Nádasdy a gr. Viktor Széchényi.

Čo je hospodárom najpotrebnejšie?

Vážni mužovia, ktorým blaho ľudu na srdci leží, nielen duševne sa usilujú pozdvihnúť veriacich svojich, lež aj hmotne; vidia, že ľud najviac preto upáda do rúk židovských užerníkov, lebo si nevie v núdzi svojej pomôcť, ktorí ho potom obyčajne na žebrácku palicu prinesú. A táto bolasť zapríčiní v srdci opravdového syna ľudu, ktorý ho chce všemožným spôsobom vytrhnúť z veľkej záhuby, v ktorej je postavený.

Nič nám nepomôže, len svedomitá pracovitost, sebaopovedomie a obetovanie všetkých síl za dobro ľudu; kto nechce ani teraz slyšať bedákanie národa svojho, ten není jeho vodcom, lež najväčším nepriateľom, ktorý není hoden, aby sa pastierom, vychovateľom a otcom jeho menoval!

Teda hmotne musíme pozdvihnúť ľud náš. Ale jako? So zakladaním *gazdovských spolkov*. Hľa! pred jedným rokom sme ešte len začali rozmyšľať v našej dedinke o takomto spolku, a dneska už máme gazdovsko-priemyselný spolok zavedený a potvrdený. Peniažky sa zbierajú; ľud sa poučuje; ktorí sú v biede postavení si požičajú: a jeden druhého napomáhame takýmto ľahkým spôsobom, takto sa rozsieva obetivatosť v srdciach kresťanských, ktoré sa prevádzajú a na to povedomie začínajú prichádzať, že môže si aj ľud pomôcť, keď sa všetci spoja vo spolok.

Veľké namáhanie to stálo, kým náš spolok bol do života uvedený; o tom by vedel najlepšie ten horlivý muž vyprávať, ktorý nám vo všetkom s radou a pomocou prispel. Jeho spolok — takto ho menujeme, lebo on ho založil na našom vidieku prvý — bol nám vzorom a podľa neho sme si vypracovali stanovy. Dva razy ich odhodili v Trenčíne. Preto, ťažko by bolo vyrozprávať, lebo toľko zádrapiiek našli pri každom bode a odseku, že to do jedu privede zdravo rozmyšľajúceho človeka. Nielen vety a paragrafy, lež aj slová za nezodpovedajúce vyhlásili, bár aj inde ich ochotne prijali. Hja! ale toto je múdrosť našich svetských vrchností; jeden raz s takou mierou merajú, druhý raz zas s inakšiu, kde môžu tam fa prenasledujú a sekirujú.

Není div, že ľud začal ochladovať za túto vec, tak sa mu zdalo, že darobné je naše namáhanie, keď tam hore tak dlho rozkazujú čakať. Jaká radosť ale panovala, keď sa rozniesol chýr o tom, že spolok náš je už potvrdený! Každý sa usiloval do poriadku priviesť svoj diel, aby čestným údom môhol byť, lež aj skutkom.

Že je ľud oduševnený samo sebou sa rozumie, aj tí najchudobnejší s radosťou nosia svoje haliere, lebo takú pomoc poskytuje tento spolok, jakú predtým sme nevideli. Uprimne ďakujeme tomu oduševnenému kaplanovi, ktorý ho začal zakládať! Bár je aj preč, predsa si pomyslíme často naňho, lebo to čo sme my dokázali, nebolo nič proti jeho neunavnej veľkej práci, my sme len staveli na založenom základe: naša zásluha je veľmi malá proti jeho, bár pracovitost pri vedení — pevne veríme — bude podobná jeho usilovnosti.

Najväčšiu zásluhu má sám ľud, ktorý nahliadnul naše slova, a v núdzi postavený ochotne sbiera do hromádky peniažky svoje. Tento ľud je pracovitý, dobrý, pobožný: a preto s najväčšiu radosťou ho môžeme napomáhať.

Ján Žilinský.

Odpočívajú.

Páni otcovia vlasti dokonali na sneme hlavnú svoju prácu. Odhlasovali rozpočet a teraz odpočívajú si cez veľkonočné sviatky. Pán ministerpredseda spokojno môže si vykrúcať svoje dlhé fúzy a pyšno pozerať môže na poslušné svoje stádo. Päťstomillionový rozpočet má odhlasovaný, teda spokojno dívať sa môže do budúcnosti. Päťstomillionov zlatých odhlasovano je na krajinské výdavky roku bežiacého 1897-ho. Vláda naša teda zabezpečený život má do roka, ak ju len dáke nepredvídané pohromy nezastihnú. Veď i hospodár mnohokrát zklame sa v rozpočte svojom.

Mnohý hospodár zastihnutý býva neočakávaným nešťastím, krupobitím, suchom, dlhým dažďom, ohňom, a takéto pohromy potom prekrížujú, prevrátia rozpočet i toho najobzretnejšieho hospodára. Kto ho vie, či i nášho obzretného Bánffyho neprikváči dáka pohroma, tým viac, pretože všelijaké čierne mrákavy počínajú vystupovať na oblohe liberálnej strany. Tieto čierne mračná znepokojujú trochu nášho ministerpredsedu i jeho poslušné stádo. Stádo liberálov odpočívajú si cez Veľkú noc, avšak odpočinok jeho nechce byť akosi sladkým, tichým, lebo i zďaleka i zblízka šušťať, hvizdať, hučať počína víchrica; oči liberálneho stáda úzkostlivo pozerajú na husté, čierne oblaky a obávajú sa blesku, hromu.

Tieto čierne oblaky na oblohe našich liberálov zvlášť od toho času začaly vystupovať, ako na javo vyšla árenda vstúpeniek na lanskú výstavu. Bez súbehu, teda potajomky, obdržali túto árendu židovskí bankári Spitzer, Beer a Ollendorf. Z árendy povstal stotisícový súd, zo súdu čierne mračno 40 tisícovej provisie (odmeny) a z tohoto 40 tisícového mračna hrom búšil do liberála Morzsányiho. Liberáli naľakali sa hromu, ktorý z čierneho neba bankárov zarachotil. Hromom ohlušeného súdruha svojho Morzsányiho nechali ležať. Mysleli si, nech radšej zahynie jeden, ako zahynúť máme mnohí.

Avšak hrmavica nechcela prestať. Dudlalo, mumlalo to i ďalej v čiernych oblakoch. Odrazu zablysklo sa a nový, čerstvý hrom vypálil z tej novej triednej lutrie. Na javo vyšlo, že i novú lutriu i osov z nej v rukách budú mať zase i cudzí bankári a to zase bez verejného súbehu. Hrom z mračna novej lutrie už nie do jedného, lež do štyroch liberálov vpálil. Štyria liberáli, Samuel L., Neumann A., Benke a Tolnay šibnutí boli hromom novej lutrie. Oznamili ich v snemovni, že *proti zákonu „nesrovnalosti“* (inkompatibility) účasť berú v takom

podniku, gšefte, ktorý vyslancom zakazuje sa zákonom z r. 1875. I.

Tento zákon „nesrovnalosti“ vynesený bol ešte za časov múdreho Franca Deáka. Múdry tento otec vlasti predvídal tuším šafárenie židovského liberalismu, preto usiloval sa zákonom cestu zamedziť gšeftárstvu vyslancov. Z tohoto zákona „nesrovnalosti“ hromy bijú teraz do stáda liberálov, pretože medzi liberálmi mnoho, do 90 je takých vyslancov, ktorí proti spomenutému zákonu plat a masťné oročky fahajú od takých podnikov, ktoré *dľa zákona I. z r. 1875. nesrovnávajú* sa s vyslanckým mandátom.

Veď akože môže vyslanec *svobodne, neodvisle* hlasovať, jestli masťné oročky fahá od bankárskych spoločností? Plat a oročka požaduje dobrú pomoc a službu. Veľmi ťažko je to uveriť, žeby vyslanec za ľud a proti tým bankárom a peňažným spoločnostiam hlasoval, od ktorých dostáva masťné kúsky papkať. Preto zakazuje zákon z r. 1875. I. §. 2. c. d. nasledovne: *snemovým vyslancom nemôže byť „so štátom v záväzku stojacích peňažných ústavov predseda, direktor, výborník, právny radca a úradník; od štátu napomáhanej železnice koncessionár, predseda, podpredseda, výborník.“* Takto, hľa, znie ten zákon »nesrovnalosti.«

Z tohoto zákona divo bijú teraz hromy do stáda liberálov. Preto nemôžu teraz liberáli pokojno spávať, lebo obávajú sa, že pozbavení budú tých válovov, do ktorých už od 22 rokov prstami chodia hrabať *proti zákonu „nesrovnalosti.“* Preto teraz pán ministerpredseda nemá väčšej starosti, nežli tú, že ako by oratovať sa mohli pre stádo jeho tie oročky, ktoré spomenutý zákon „nesrovnalosti“ zakazuje.

Keď spomenutých štyroch liberálov oznámili v snemovni, že proti zákonu účasť berú v podniku novej lutrie, vtedy pán ministerpredseda barón Bánffy vysvetľovať usiloval sa, že to nenie žiadne urazenie zákona. Noviny písaly, že barón Bánffy vyslovil sa, že zákon „nesrovnalosti“ do života uviesť (exekúvať) *nenie jeho povinnosťou*, lebo o tomto zákon nič nehovorí; „hoc kto má k tomu právo, či vyslanec, či nevyslanec, *ale exekúcia nenie mojou povinnosťou; zákon dám o krátky čas revidovať; ale čo sme za dvaadvadsať rokov trpeli, to nedovolím teraz prevrátiť.“* Takto, vraj, vyslovil sa barón Bánffy o zákone „nesrovnalosti.“

Človekovi rozum zastane, keď rozmýšľa nad týmito slovami. Teda už na toľko sme prišli v našom Maďarországu, že sám ministerpredseda, ktorý má bedliť nad zákonmi, uzná, že zákon za 22 rokov neplnil sa a že ani plniť ho nebudú, *plniť ho nedovolila*, lež dajú ho re-

vidovať (premeniť)! Ľudia boží, zapamätajte si, že v Uhorsku za 22 rokov nemali v úcte zákon práve tí páni liberáli, ktorí o úcte k zákonom vždy rozprávajú a ľudovú stranu pomlúvajú, že narušuje úctu k zákonom. Čo potrebujeme ešte viac hovoriť o smutnom stave nášho zákonného poriadku, o priestupkoch zákona, keď sám ministerpredseda vyslovil sa, že zákon „nesrovnalosti“ exekuvaf, do života uviesť „*nie jeho povinnosťou*“, a že on „*nedovolí prevrátiť*“ to, čo sa za 22 rokov protizákonne trpelo!

Keď im je zákon neprijemný, idú ho revidovať. Kto by si bol pomyslel, že revisiu (premenu) zákona žiadať budú tí páni liberáli, ktorí proti revisie, žiadanej od ľudovej strany, tak veľmi hromžili a hromžia. Cirkevno-politické zákony revidovať, to je neúcta k zákonom, lež zákon vyslancom neprijemný, zákon „nesrovnalosti“ revidovať k vôli oročkám, to je už čo inšie. Čo ľud žiada, to je buričstvo, lež čo vyslanci pri bankách s oročkami žiadajú, to musí sa čím skôr previesť. Pozemkovú daň zmenšiť, to len ľudový vyslanec Rakovszky môže žiadať; lež liberáli nemôžu teraz pozemkovú daň revidovať; oni potrebujú inú revisiu, takú revisiu, ktorá donesie im do válova *bankársku provisiu* (odmenu.)

Páni otcovia vlasti odpočívajú po ťažkej práci. Avšak veľkonočný ich odpočinok nenie sladký. Ztrpčuje im ho zákon „nesrovnalosti.“ Hej! tento zákon! Tento zákon čím skôr premeniť, revidovať treba, takto vzdýchajú si otcovia vlasti z hlbín liberálneho srdca. Gróf Gejza Andrassy liberál zrieknuť sa mandátu, lebo v úcte má zákon nesrovnalosti. Gróf Teodor Andrassy liberál tiež je tej mienky, že tí oznámení štyria páni, tiež zrieknuť by sa mali svojho mandátu. Hej! Títo grófi Andrassovci, tí ináč smýšľajú, ako mnohý mameluk, ktorý chce byť nielen vyslancom, lež i direktorom s masným platom. Prečo by sa to nesrovnávalo? A keď treba, prerevidujeme zákon a potom zase sladko budeme odpočívaf.

x.

Biedy roľníkov a remeselníkov.

Všeobecny ráz doby našej je nespokojnosť. Všade panuje tá najväčšia nespokojnosť; každý sa ponosuje; duchovný-svetský; pán-sedliak: slovom každý. A túto nespokojnosť zapríčinilo to, že farchy sú nesnesiteľné, a tieto rozhorčujú život každého. Výminky činia snád len vyšší úradníci a liberálni vyslanci. Tí sú neni nespokojní, však oni živia bez všetkej starosti.

Ale aj všeobecne povedaf môžeme, že väčšia je nespokojnosť medzi nižšími triedami ľudí, nežli medzi vyššími. A dôsledne; lebo ktože je viac utlačený, nežli roľník a remeselník? Veľká chyba je toto. Lebo roľníci

a remeselníci, tvoriac oni najväčšiu čiastku obyvateľstva, sú základ celej spoločnosti ľudskej. Od jejích dobrobytu závisí dobrobyt vlasti, dobrobyt spoločnosti.

Vidme, že v čom záleží, čo je príčina biedy hospodárov a priemyselníkov? Tu na dve zvláštne príčiny poukázať chceme.

Pred krátkym časom sme sa mohli dočítať v novinách, — aj v našom milom Kresťane, — že naši spoluobčania rusinci vo veľkej núdze a biede sa nachádzajú, že sú celkom znivočení od privandrovaných haličských židov. Toto isté sa stáva, bars v menšej miere, po celom hornom Uhorsku. Všade sa nachádzajú židia v dosť veľkom počte, ktorí dobre sa rozumejú skrze pálene, gšeft a iné, väčším dielom nečestné prostriedky od ubohého ľudu peniaze vycicať, na možných grošoch chudobného ľudu zbohatiť. Však v koľkých dedinách sa stáva, že pinklom privandrovaný žid za niekoľko rokov boháčom sa stane. Veľká chyba je, že role, lúky, pasienky, slovom celé hospodárstvo od čestných gazdovcov prechádza do rúk židov, ktorí potom robia s ľudom čo chcú.

Toto isté stojí i s remeselníci. Predtým remeslo prevádzať mohol len kto sa k nemu dobre rozumel. Včuť, môže bars ktorý nerozumný židačok začaf remeslo, nech si len vezme tovaryša. Takto príležitost majú dielne a fabriky otvárať, v ktorých vyhotovujú rozličné, lacné, — je pravda ledajaké, — priemyselné články; takto ale priemyselníci, súc od židov chudobnejší, s peniazmi s nimi závodíť, konkurrovať nemôžu a preto zo dňa na deň do biedy upádajú, — uvrhuje ich ta židovstvo.

Druhá príčina biedy roľníkov a remeselníkov sú preukrutné farchy, ktoré sa valia na ramená ubohých. Dane sú ukrutne veľké; najväčšiu čiastku dane ale neplatia úradníci a bankári, ba práve remeselníci a zvláštne roľníci. Ba čo viac tieto dane sa z roka na rok zväčšujú a cena zbožia sa znižuje. V roku 1882. všetky dane urobily asi 227 millionov, na rok ale 1897. majú urobiť 307 millionov. Raž v roku 1882. na pešt-budínskej burze bola drahá 9 zl. 72 kr., roku 1895. 5 zl. 81 kr. Teda vidíme, že od roku 1882 dane sa skoro zdvojnásobily a cena zbožia skoro na polovicu upadla. Včuť ži ubohý roľník, rob od rána do večera; potom čo možofne a krvopotne vyrobíš, zaplať čo daň, ty ale, tvoja manželka a deti žite z čeho viete.

Do takejto biedy uvrhuje liberalismus chudobný ľud, lebo liberalismus je hlavná príčina biedy. Však svobodnomyselnosť lichotí židom, svobodnomyselnosť klade nesnesiteľné farchy na chudobný ľud, slovom liberalismus je najväčšou škodou všetkého dobrobytu ľudu.

Ale v našej biede smiloval sa nad nami Pán nebies, dal nam ľudovú stranu. Toto je strana, ktorá nam náš blahobyť navrátiť chce. Preto zvlášte vy, milí roľníci a remeselníci budte presvedčení, že ľudová strana vám dobrobyt nielen sľubuje, ale keď k víťazstvu prínde, svoj sľub aj zistí; v tejto presvedčenosti ale aj zostaňte. Nedajte sa od nej odtrhnúť ani za jedenie, ani za pitie, ani za peniaze. Včuť vo veľkej biede sa nachádzate; jestli ale pre hmotný zisk ľudovú stranu zanecháte, tak od seba odhodíte aj nádej k lepšej budúcnosti. Jak teda ozaj na srdci máte váš a vaších detí blahobyť, tedy zostaňte verní ľudovej strane až do smrti.

Jozef Buday.

BESEDNICA

Prísaha.

Hej krestane ! tvrdá núdza
 žhavé tvori nám rany.
 Úzkosť, súžba nás zobúdzá,
 hladíme už raz obrany!
 Večitému Pánu Bohu
 všetci slávne prisaháme:
 nik nespatri našu nohu
 v šlojma krčme, šlojma kráme.

Mali sme háj, stráne, roľky,
 dedičný grúň, zvučný les;
 po lazurách ovce, volky . . .
 čie je toto všetko dnes?
 Večitému at.d.

Mávali sme plné humná,
 krmu, strovy dostatok.
 Dnes cudzinca lúka šumná,
 chamrdáka je statok.
 Večitému at.d.

Bývali sme hospodári
 požehnaní úrodou,
 včul na našom kto figliari?
 Duch špinaustva, podvodov.
 Večitému at.d.

Konali sme orby, siatby
 v hluku piesní, veselo.
 Včulek breňa biedy, kliatby
 dušu mori nám, telo.
 Večitému at.d.

Svätý pokoj, Krista láska,
 svornosť žila vždy s nami.
 Dnes pridenca dlaň nás fliaska,
 kmín sáče nás do jamy.
 Večitému at.d.

Ctili sme si mravy, vieru,
 drahý poklad života.
 Dnes lotri nám kňazov perú,
 drzost križ, chrám rozkotá.
 Večitému at.d.

Co sme boli? čo sme dneská?
 zúboženci, hoferi;
 vyssatý ľud, suchá trieska,
 smutná obeť úžery.
 Večitému at.d.

No dá Pánboh dobrý, milý,
 zotavi sa psotný ľud.
 Zocelíme vôľu, sily,
 zanecháme hriech i blud.
 Večitému Pánu Bohu
 všetci slávne prisaháme:
 nik nespatri našu nohu
 v šlojma krčme, šlojma kráme.

Dlhomír Poľský.

CHÝRNÍK

Náš kráľ v Petrohrade. Oznámili sme už, že náš panovník vráti návštevu cárovi Mikulášovi v Petrohrade, ktorú cár so svojou manželkou bol učiniť lanského roku vo Viedni. Náš kráľ odcestuje z Viedne 25-ho apríla a dojde do Petrohradu 27-ho t. m. Cár robí všetko možné, aby náš kráľ bol čím najokazalejšie prijatý.

Zasnúbená kňažna. Černohorský (Montenegro) panovník Mikuláš, lanského roku vydal svoju dcéru za talianskeho kráľoviča. Teraz zase oznamujú, že druhá dcéra černohorského panovníka, Anna vydáva sa za knieža Františa Jozefa Battenberga, najmladšieho brata nebohého bulharského bývalého panovníka Alexandra Battenberga.

Biskupi na porade. Klaudius Vaszary, kardinál a knieža-primas svolal biskupov do porady na deň 7. apríla. Skoro všetci biskupi sú teraz v hlavnom meste Uhorska, a radili sa o cirkevnej autonomii (samospráve) a o otázke platu kňazov (kongruí), tak tiež ustanovia termín krajinského shromáždenia katolíkov, keď kráľ dovoli svolat toto isté shromáždenie.

Nezmiestnosť (inkompatibilita) Szulyovszkyho. Noviny Magyarország píše, že Ladislav Benkó veľkostatník oznámil predsedovi krajinskej snemovne, že Dežo Szulyovszky vyslanec liberálnej strany je najemníkom štátnych zemí na 25 rokov a že ako taký odvisí od vlády.

Jaký vek dožijú ľudia rôzneho povolania. O tom poučuje nás nasledujúci prehľad: 70 roku dočká sa s kňazov 42%, s roľníkov 40%, z vyšších úradníkov 35%, z kupcov 34%, z nižších úradníkov 32%, z pravotárov 29%, z umelcov 28%, z učiteľov 27% a z lekárov 24%. Tie číslce zreteľnejšie hovoria než siahodlhé folianty.

Minister pohrozil sa matrikárom. Často stáva sa, že mladoženici dostavia sa na civilny sobáš, ale pán matrikár pre malicherné príčiny nevybavi svoju povinnosť, alebo ani nieje doma, z čoho postá-

vajú veľké nepríjemnosti pre obecenstvo. Už i na sneme ponosovali sa ľudoví vyslanci na sekretúry daktorých matrikárov. Minister vnútra teda vydal nariadenie, dľa ktorého matrikári povinní sú vopred, jestli možno, už pri zápise ohlášiek dohovoriť sa so stránkami o dni civilného sobášu a povinní sú ohľad brať na služné žiadosti stránok. Minister i to rozkázal, aby tí matrikári, ktorí posial len raz do týždňa sobášili, viac ráz týždenne uradovali pri civilnom sobáši, kde to miestne pomery žiadajú. Minister konečne sa osvedčil, že matrikárske nadužívanie a darebáctvo prísne trestať bude.

Strach viedenských židov. Viedenský mešťanosta Strobach zadakoval za svoju hodnosť. Nová voľba prevedie sa pravdepodobne za osem-desať dní. Všeobecne myslí sa, že za mešťanostu Viedne teraz vyvolený a aj potvrdený bude vodca kresťanov-ant-semitov dr. Lueger. Viedenský židia sa tomu nebudú tešiť.

Liečenie hrdla. Znamenitý Kneippian píše ako lieči u seba hrdlovú nemoc: kedykoľvek mám bolesti v hrdle, kloktám (gargarisujem) obyčajnú vodu, 3—5 litrov za deň, umývam si hrdlo studenou vodou každú hodinu a chodím v izbe bosý. Z pravidla býva druhý deň po všetkom.

V Nitre s flintou (flóbertom) postriegal žiak svojho súdruha. Na čo chlapcom flinta? Darmo užitočných vtákov kynožia. Hospodári chráňme a ratujme zahradných vtákov našich najväčších priateľov. Trestajme nezbedné detská, ktoré vtáčkov kynožia, potom húsenice nebudú pustošiť stromy naše.

Trest boží. V Újezde v Čechách udal sa nedávno pamätihodný prípad. Gazdina v jednej tamejšej domácnosti, oslovila v piatok večer domácich, aby spoločne pomodlili sa ruženec. Služka však, dievča 18-r. čné, odoprela ruženec sa modliť a ani sa nemodliť. Radši išla spať. Ale keď na druhý deň rano sa prebudila, bola nemá. Udalosť táto pôsobí tam i v okolí veľké zrušenie.

Všade sa najde banda travičov. Ešte nezamlčal ten veľký hluk, ktorý sa urobil v Hódmező-Vásárhelyi pred súdom proti ženám, ktoré mužov a príbuzných svojich trávil, aby tak peniaze dostaly od pohrebných spolkov: teraz zase v Altvaldorfe, pri Levoči, do vyšetrovacieho väzenia posadili daktoré matky, ktoré svoje vlastné deti márnily. A v Zebeli prišli na stopu jednej bande travičiek: dosiaľ padlo podozrenie na dvadsaťpäť nevestičiek, ktoré daly sa na trávenie manželov, aby oddať sa mohli zakázanej láske; v tejto záležitosti temešvarský kráľ. súd pokračuje. Čudný to znak toho pokroku a tej osvety.

Nové železničné čiary. V Šáriši sa počet železničných čiar vždy zväčšuje a jestli sa budovanie týchto onedlho započne, práce tieto zastavia aspoň na čas hromadné sfahovanie sa do Ameriky a lepšia trošku hmotný stav ľudu, keď nepustia tamže tie pijavice haličské. Povolená je už stavba nasledujúcich čiar: Podolín-Orlov, Töke-Terebes-Gálszecs-Vrancovo-Hanušove-Kurina, Bardiovo-Zborovce-Halič, a Zborovce-Stropkov-Brezovo-Laborc.

Mor v Indii. V západnej Indii mor ešte vždy zúri. V meste Bombaji mor utišil sa trocha, bárs minulého týždňa predsa vyše tisíc ľudí zomrelo. Príčinou lekári európejskí hovoria, že angličania, ktorí tam panujú, nič nečinili proti hroznej biede medzi ľuďmi, a že od toho povstal ten strašný mor.

Otrávený sudca. Predseda segedínskej súdnej stolice Alexander Mussko viedol trestné pojednávanie proti tým ženám v Hódmező-Vásárhelyi, ktoré manželov a príbuzných svojich trávil; to pojednávanie ale on nemohol dokončiť, lebo dostal vred na krku, od ktorého otrávil sa mu krv, následkom čoho zomrel. Bojazliví ľudia povrávali si, že predsedovi súdu tie obžalované travičky-bosorky porobily. Teraz celú pravotu proti tým ženám znovu musia pojednávať.

Gustáv Tarnóczy bývalý predseda voľby v Nitre je prevedený pred súd trestný budapeštiansky pre úžeru a klamanie. Ten chýrny pán predal jednému ľahkomyseľnému mladíkovi staré stroje, za ktoré mu ten istý mladík 6600 zlatých dal v smenkách, on ale za tie staré stroje len 500 zlatých dostal. Keď otec tohoto mladíka zomrel, Tarnóczy mu pripovedal, že mu vydá tie smenky, keď prinesie novú smenku na 9500 zlatých, čo keď tenže skutočne urobil, Tarnóczy zdržal si všetky smenky a potom s exekúciou si dal 16.100 zlatých vyplatiť.

Pozor na dobrého vtáka. Vo Višnovom (trenčianská st.) paholok Karol Czarbol, rodom zo Sliezka, ukradol gazdovi svojmu Jozefovi Vojtila 100 zl. banknotu a svoju služobnú knižku a ufujazdil. Chalan je 24 ročný, strednej postavy a znak, po ktorom sa poznať dá, je ten, že má jedno líco vždy napuchlé. Zandári ho i tak stíhajú, až by sa ale kde hlásil do služby, dobrý skutok urobí ten, ktorý vtáka tohoto zdrapí.

Nechce platiť za brindzu. Baróna Ladislava Solymossyho volili za ablegáta v Borošjenöve. Pri voľbe jedlo a pilo sa u židovky Spitzky na konto pána kandidáta. Po voľbe židovka dvakrát darmo pýtala peniaze za konto voľby. Naposledy napísala pánu vyslancovi ostrý list a pohrozila sa, že keď žranica nebude zaplatená, uverejní vraj daktoré volebné kúsky. Pán barón na to zažaloval židovku pre vydieračstvo, a súd i nariadil proti nej vyšetrovanie. Dost ľahko, že jej zaplatia — väzením.

Zuby proti policajtom. Ludvik Liza, gazda v Jágri, nerád platil daň. Keď nebol raz doma, prišla exekúcia, popisali mu, čo našli, a nemilosrdne odvliekli. Liza nahneval sa nie na exekútora, lež na svojho súseda, preto, že sused dovolil exekvované veci odvliecť. Pochytil sekeru a poď na súseda; tento však vidiac, že je zle, zavolať policajtov na pomoc. Policajti odobrali Lizovi sekeru; avšak jeden policajt prišiel o prst: Liza mu ho odhryzol.

Aj v Amerike kradnú. Keď dáky kmín mnoho pokradnul, uchodí z Európy za oceán do Ameriky. V Amerike teda mnoho takých majstrov musí byť, ktorí rozumejú sa kmínstvu. V Chikagu vychodiace noviny „Tribune“ tešia sa, že v r. 1896. klesnul počet krádeží na území Spojených Štátov. Roku 1896 ukradlo sa vraj iba 9 millionov a 465 tisíc dollárov, kdežto roku 1895 ukradli 10 millionov a 423,305 dollárov, r. 1894. ukradli 25 millionov a 234,116 dollárov, r. 1893 ale ukradlo sa 19 millionov a 929,600 dollárov. Zajímavé by bolo, keby i v Uhorsku podávali ročnú zprávu o ukradnutých peniazoch.

Gavaliéri a inkompatibilný zákon. Noviny „Hazánk“ uverejnily všetkých tých vyslancov liberálov, ktorí pri bankách a všelijakých spoločnosťach sú interesošaní; medzi nimi písaly aj o gšeťoch liberála Štefana Tiszu, ktorý len nedávno zostal grófom. Nový pán gróf nechcel dočkať, dočím výbor snemovný

v jeho záležitosti výrok bude dať, ale redaktora Korbulyho na súboj (duel) vyvolal. Korbuly oslabené má rameno, preto chcel sa len strieľať, Tisza ale chcel sa len na šable biť, čo redaktor neprijal. Svedkovia uverejnili osvedčenia a bolo všetko v poriadku. Medzitým ale jedné veľkovaradské noviny sa smiešali do tej veci, tak že redaktor Korbuly urazeným sa cítil, a preto na duel vyvolal všetkých, ktorí ten článok uverejnili: Gajaryho, Fenyvešihó, obidvoch ako redaktorov liberálnych novín. Títo išli do Sedmohradska, preto Korbuly ich v novinách „Hazánk“ napadol; teraz aspoň dva-tri dueli budú sa vykonávať.

Trestné oznámenie proti hlavnému županovi. „Szentesi Lapok“ sdeľujú, že Pavel Zubriczky, exnotár horgašský, podal trestné oznámenie proti čongrádskému hlavnému županovi Andrejovi Vadnayovi. Čongrádsky podžupan osvedčil následkom toho, že jestli exnotár podá skutočne také oznámenie, tak že je to „opovážlivý a bezzákladný útok“.

Krádež v krajinskej obrazárni. Známo je, ako gazdoval liberál Pulszky s tými tisícmi, za ktoré mal v Taliansku a inde obrazov nakúpiť pre krajinskú obrazáreň. Keď mal prísť pred trestný súd, lekári vyhlásili ho za blázna a tak ušiel trestu, ponevác ako blázon nevedel čo robí, keď na miesto cenných obrazov nakúpil nevýznamných mazanín. Teraz v tejto obrazárni dva vzácne obrazy ukradli neznámi zloději. Tieto dva ukradnuté obrazy stály vraj na 10 tisíc zl. U jedného sluhu tejto obrazárni našli jedon cenný obraz, ktorý ale vyobrazuje Matku Božiu, a je majetok pána biskupa košického. Zloději už všetko pourobili, aby aj viac obrazov mohli ukradnúť. Teraz ale už lepší pozor dajú v krajinskej obrazárni.

Chystajú sa prácu zastaviť. Dolnozemskí socialisti chystajú sa strajkovať (prácu zastaviť) v žatve, jestli majitelia pozemkov nebudú chcéť platiť denne 3 zl. robotníkom. Socialisti i to žiadajú, aby sa v žatve len od 6. hodiny do 6. h. večer pracovalo. Ktože bude platiť žencom 3 zl. denne? Veď vari i robotník uznať musí ťažké polozenie hospodárov.

To bol chlap! Amerikánske noviny v Mexiku písaly, že v meste Guadalahare zomrel sedliak Campreche, ktorý dožil sa 154 rokov. Tento mexikánsky Matusalem narodil sa vraj v Španielsku, a ako chlapec vystaľoval sa do Ameriky.

Nešťastie v hore. Štefan Rešica, hradňanský (trenč. st.) obyvateľ išiel 17. marca do hory rúbať drevo. Ako podtínal jeden buk, strom svalil sa na neho a on hneď tam dušu vypustil. Nešťastník tento ešte len pred tromi týždňami sa oženil, žena zomrela mu hneď po dvoch týždňoch a teraz on zahynul. V tej obci tohto roku už dvoch zabilo drevo. Oba boli triezvi a poriadni.

Upozornenie. Kto si právo voličové zachovať chce, nech sa ponáhla svoju daň lanského roku do 15-ho apríla vyplatíť.

Milodary.

Štefan Prelouszky z Budapešti poslal
pre malomocných 5 zl. 12 kr.
Michal Háfner na kostol Sv. Srdca
v Nyulaši 1 zl. — kr.

Trestné vyšetrowanie proti varínskej volbe.

Kysúc-Novémesto, 1897. 6. apr.

Že jak veľké ohavnosti a ukrutnosti s ubohými voličmi sa vo Varíne robily, čo všelniečo strašného oni tam pretrpeli, jako im notári certifikáty nevydávali a všelijakí z celej stolice nazháňaní námestní služnovci mnohých nevinno zatvárali a trápili — to je celej krajine až veľmi známo. — Táto do neba volajúca krivda voličov utrápených pomstvu vyžiadala a hľa naraz prešporská kr. tabula proti utlačiteľom práva volebného a slobodného trestné prisne vyšetrowanie narídila. Keď v Trenčíne pravda nebýva, prišla ona z Prešporku od tabule. — Liberáli naši na to neboli prichystaný, prerátali sa, na lep sa lapili, inkvizícia im už na krku, my pod prisahou zoznáme, kto nám nechcel certifikáty vydať, kto nás zatváral bez príčiny, kto nás pri kordone neprepúšťal, kto nás žandármí naháňal a kto peniazmi nás zakupovať chcel.

Nech číta každý výrok tento, tu ho podávame:

1505. číslo/trest. 87. Prešporská kráľovska tabula nasledujúci výrok donáša: 530/trest. 87. V mene Jasnosti kráľa prešporská kr. tabula.

Pre výčin falsifikácie dokumenta, pre výčin odopretia vysluhovania úradnej povinnosti, pre výčin nadužívania úradného práva, pre prestupok nadužívania úradnej moci a pre prestupok urazenia volebného práva obžalovaní: barón Karol Kloch a Julius Czígler; — pre výčin odopretia vysluhovania úradnej povinnosti a pre prestupok nadužívania úradného práva zažalovaní: Kajetan Hlucsil, Jozef Raska, Anton Janecsek, Jozef Fliegel, Ján Biza a Arnold Bednár; — a pre výčin nadužívania úradného práva, jako aj pre prestupok urazenia volebného práva obžalovaní: Ignác Rada mladší, Géjza Kháde, Eugen Cselko, Ladislav Mednyánszky, Štefan Csóry a Ludvik Garai, v ktorých záležitosti trenčianská kráľovska stolica roku 1897. dňa 26. januára pod 221. číslom výroku donesla, na základe skrz Pavla Galvánek mladšieho, Jána Szmetana, Jána Kavaczky mladšieho, Jozefa Tarábek Vangel a Petra Bielek podanej apelácie vo svojom roku 1897. dňa 16. marca vydržiavanom zasadnutí všetko preskumajúc následovný výrok vyniesla:

Výrok kráľovskej stolice premenia, na základe trestného oznámenia vyšetrowanie nariadzuje a k tejže zákonitému prekonaniu kráľovskú stolicu vyzíva.

Príčiny.

V pádoch proti volebnému právu účinných a v VIII. oddiele trestného zákona vyznačených výčin a prestupkov dľa 189. §-a k učineniu trestného oznámenia má právo ktorákoľvek v politických právach sa interesujúca jednotlivá stránka, tá okolnosť teda, že si fiškál kráľovský neosvojil oznamujúcich jednotlivcov žiadosť, nemôže byť príčinou, aby sa žaloba odstránila.

Ponevác ale v trestnom oznámení zažalovaní účinky v 178. §-e trestného zákona vyznačený prestupok tvorí sa ukazujú a s týmto prestupkom spojené na základe iných skutočných dôkazov a príčin ešte aj iné trestuhodné účinky zažalujú, a ponevác žaloba patričného súdu v 189. §-e trestného zákona určenom čase podaná bola, na týchto základe trestné vyšetrovanie sa muselo nařídiť.

V Prešporke, 1897. roku, dňa 16. marca.

Ottinger Karol m. p. Lehoczky Kálmán m. p.

Výrok.

O čom sa patriční upovedomujú. Spolu ale aj o prekonaní trestného vyšetrovania skrz prešporskú kr. tabulu nariadeného kr. stolica Vinca Sztrechay kr. stolici vyšetrojúceho sudcu poveruje a z príčiny tejto mu všetké písobnosti vydáva.

V Trenčíne pri kráľovskej stolici, r. 1897.

Földi Frigyes m. p.
zápisník.

Siebenfreind m. p.
predseda.

DOPISY.

Z PIEŠŤAN, 5. apríla 1897.

Vážený pán Redaktor!

Nedávno sme čítali v „Kreštan“ovi jako sa naši páni liberáli medzi sebou pohašterili, jeden druhého najprv vyhadzovali, a potom obžalovali. Tejto celej komédie bol začiatok a spolu aj príčina, náš divoliberalný notár Štefan Kardhordó, ktorý majú za chrptom hlavného slúžneho, čo blízku rodinu, tak moc si o sebe myslí, jak tá žaba, čo chcela byť tak veľká, jak jeden buják, a tolko sa nadúvala, až sa pukla. Tak sa nadúva aj náš pán notár, a chce byť väčším pánom nad ministrov Bánffyho a Wlassicsa. Preukážem to z nasledujúcej udalosti.

Michal Djénka a Alžbeta Vermes obyvatelia veľko-orviskí prišli v časoch fašiangových do Piešťan na civilný sobáš hore spomenutému matrikárovi. Svedkovia boli Jozef Smolák a Štefan Vavrincz. Ponevác všetko bolo v poriadku, matrikár sa hodil do parádi,

dal si na pleco oplecko, a milých oddánkov civilno zosobášil, ku koncu hovorí matrikár: „včul sa mi tuto podpíšte!“ „Ja sa nepodpíšem — hovorí mladoženích — lebo to zákon nežiada, nútenie tohoto podpisu sa protiví mojemu náboženstvu. Já čítam noviny, z ktorých som sa dočítal, že Wlassič minister už dva rázi vydal rozkaz matrikárom, aby mladoženichov na podpis nenútili.“

Na túto smelú odpoveď, matrikár sa tak veľmi rozpaprčil, že pozhadzoval zo seba hábi a oddánkom povedal, aby prišli na dnes týždeň, potom ich zosobáši. „Ja som už zosobášený — hovorí mladoženích — prosím len cedulu čo potrebujem do fári. Matrikár ale odišiol preč a cedule nedal mladoženíchovi. Milý Djénka rozlobený nad špatným zachádzaním matrikárovým, išiol do fári aj z nevestou a z dvoma svedkami, a tu sa bolestne vyžaloval pánu farárovi, že má k zajtreku hostov povolaných na svadbu, útrati veľké si narobil, a včul bár je už civilno zosobášený, notár mu cedulu vydať nechce len preto, že sa do civilnej matriky nepodpísal. Pán farár krútil hlavou, rozmyšľal, a naraz takto hovorí: „Budeme telegrafovať na Ministerium, a keď za 24 hodín nedostaneme odpoveď, zosobášim vás aj bez cedule.“ Potom dal pán farár zapriahnúť a išiol aj z oddánkom na Teplice. Tu ale pán farár, prv nežli by bol telegrafoval, oznámil tú vec aj hlavnému slúžnemu. Hlavný slúžny Korontály chcejúc svojego miláčka notára od veľkej neprijemnosti ochrániť, požiadaval pána farára, aby netelegrafoval, že on tú vec usporiada, a sadnúc si na koč, išli spolu na mestský dom notárovi. Notár, keď videl pána farára z hlavným slúžnym, veľmi sa zľaknul a nevedel kam s konopí. Keď sa ho pýtali: „prečo nevydal cedulu mladoženíchovi? on všelijako klčkoval, ale sa nijako vymotal nemôhol, až konečne z jeho múdriem napnuto liberálnim rozumom, jednu veľkú chybu najšiol. Že vraj preto ich nechcel až za týždeň zosobášiť, lebo ohláška o 3 dni dlž bola vyvesená, jako bolo treba.

Ha-ha-ha! smejte sa ľudia nad túto múdrosť. Náš pán matrikár tak spravil, jako v jednej dedine hlásnik, ktorí v noci zaspal, a prebudiac sa, začal hlásiť 12 hodinu, a potom trúbil 12 hodín. Tu sa stretnú z jedným človekom, ktorí mu hovorí: „Už je jedna hodina po pôl noci, čo trúbite 12 hodín!“ Však to ja napravím — hovorí hlásnik — a zas trúbil 11 rázi. „Čo to zas trúbite?“ „No — odpovedal hlásnik — s tých 12 hodín som 11 naspiatek odtrúbil, a včul zostalo s ních priam 1 hodina po pôl noci.“ „Ah! už včul rozumiem — hovorí ten človek — máte pravdu, hlásničku.“

Aj náš pán matrikár tak urobil. O 3 dni bola dlž ohláška vyvesená, teda 3 dni mosí naspiatek odviset, a po vyvesení ohlášek až na 3 deň sa má civilne sobášiť, teda priam sa potreboval ešte jeden týždeň, aby tých chudákov sobášiť môhol.

Po tejto výhovorce pán farár aj z hlavným slúžnym vysvetlovali mudrému pánu matrikárovi zákon po uhorský, čo sme my okolo stojáci nerozumeli, len to môžme povedať, že celkom ponížene dal cedulu Djénkovi, ktorý na druhý deň mal v kostole cirkevný sobáš, a po sobáši bola svadba, pri ktorej sme sa všetci dobre zabavovali, a o inšom sme sa ani nevypravali, jako o Šalamúnovej múdrosti pána matrikára piešťanského.

Nech toto slúži k povšimnutiu všetkým Piešťanom, ktorí na budúce jako Djénka budú núteni od notára na podpis civilnej matriky.

Orvisky zeman,

RAJEC (trenčianska st.).

Velactená Redakcia!

Sv. missie, ktoré sa započaly 6-ho a sa skončily 16-ho marca, boly vydržiavané s veľkým prospechom a úžitkom duševným. Ku sv. sviatosťi pokánia a sv. prímaniu skoro 4-tisíc veriacich pristúpilo. Boh i mnohým už zatvrdlivým hriešnikom poprial svojej milosti, tak že i oni pohnutí prenikajúcimi slovami horlivých missionárov činili opravdivé pokánie. Sv. missie s viacerými slávnymi pobožnosťami boly spojené, na ktorých ohromný zástup ľudu bral účasť.

Spolu bol založený spolok striezlivosti sv. Ruženca a najsladšieho srdca Ježiš, do ktorých spolokoch posavád 1154 údov vstúpilo. Najvelkolepejšia pobožnosť bola pobožnosť sv. Kríža, keď sa 15-ho marca missionársky sv. kríž sv. slávnym prôvodom, na ktorom 5—6 tisíc ľudí bolo — cez mesto niesol, a potom pri kostole na pamiatku sv. missií postavil.

Dajže Bože dobrotivý týmto horlivým missionárom, pátrom tovaryšstva Ježišovho: *Daubner* a *Kubina* ešte na mnohé leta stáleho zdravia, by mohli ešte na mnohých miestach veriacich k opravdivému životu kresťanskému povzbudiť.

Jejich pamiatka nám bude vždy milá.

Ján Blunor, kaplán.

Trenčianske Dlhépole.

Vážení pán Redaktor!

Tieto dni ma istý človek s „Opravdivým Kresťanom“ poctil, ktorého vraj kdesi v plúvátke a či na smetisku našiel, upozorniac ma, že pekné veci v ňom o mne stoja. Zaradoval som sa, že „O. K.“ neuspokojil sa s tým, že najprvšie číslo svoje s opravdivou epizodou života mojeho okrášlil, lež i včul sa milerád so mnou zabáva.

Lúbezný „O. K.“ s triumfom píše, že ja Andrej Májer, dlhopoľský kaplán som Goldstein Sámí. Hej bože môj! kebych ja bol Goldstein Sámí, bol bych ten najšťastlivejší a najblazenejší človek sveta. Mohol by som Kristovi frčky hádzať, Ježiša s oltárov sosterlovať, zo sv. mše posmech robiť, kat. obrady vyfigurovať. Mohol bych kríže z radných domov vypuškovať a z krajinského címera vyškriabovať. Mohol bych sa kat. chrámom vyhrážať, že ich na sýpky, abo koňské maštale premením. Mohol bych kat. biskupov opľuvať, kňazov revolvermi napádať, zauchovať, krvaviť a hrdúsiť. Mohol bych na kat. duchovenstvo najpodlejšie hnusoty a komisnosti vymýšľať a do novin bez obavu písať. Mohol bych s ľudovými voličmi ako so psy zachádzať. Mohol bych pri súdoch pravde protivne svedčiť, ledabolo prisahať, nekdy v pivniciach rady sudy sudov samorodného vína držať, liehoviny tajno, bez poplatku dovážať, dlžné úpisy s 18 na 180 zl. prekúzlif, z pri riekach ležiaceho šindela čarovné ohne vyčarovať, v tíši nočnej k pekným štepom lacno prísť. Mohol bych prefikaným bankrotom, s tisícmi do Ameriky uprchnutím, majetku neprávny na druhého priepisom na boháča sa vypásať, čo figliarsky agent poistených o pol assekurácie okabátiť a z vyšudených grošov paláce sebe stavať. Mohol bych svedomie sfa Saharu široké, kožu ako nosorožec hrubú mať, všetok cit ľudský a styd odšmariac ako tá mucha dotieravým a bezočivým byť. Mohol by som hlúpe Horniaky na psí tridsiatok, sprostých Rusínov na mizinu, na žobráciu palicu priviesť. Mohol bych rozličné, len so

mnou zrodené podvody a huncútsva sprevádzať — a pri tom všetkom ani vlas na hlave by sa mi nepohnul. Ba ešte v priateľstve a priazni vysokovzdelených a charakterných pánov by som žil, k všelijakým hodnosťam a vyznačeniam prišiel. Hej kebych ja bol Goldstein Sámí! Bolo by mi k závideniu. Obecní predstavení by mi vo všetkom vyhovel, s príračkou, bych na nej gšeftoval, by čakali a dľa hvizdu môjho by drobčili. Stoliční úradníci od hajdúcha po župana by mi poslušne kloboučkovali a ruky dôverne stískali. S ablegátmi by som bol pertu pajtášom a páni ministrici by sa mi klaňali a za rady, podpory a tajné pomoci by zo mňa najmenej baróna vystrúhali. Hej kebych ja bol Goldstein Sámí! No bohužiaľ! pod nešťastnou planétou som sa narodil. Osud môj nevykresal zo mňa chlúbu ľudstva, hrdosť osvety a pokroku, slnko Uhorska, chýrečného, vznešeného, všestranne obľúbeného pána Goldsteina Sámího, lež hodil ma do života čo tmára a buriča, čo sprostost kríža a zaostalost evanjelioma hlásajúceho kaplána, ktorého slavní Goldsteinovia S. nenávidia, opovrhujú, živáňsky napádajú, blatom liberálnych papierov hyzdia, po súdoch vláčia, ktorého by v lyžici vody zatopili. Hej žiaľbohu! dlhopoľský kaplán nebol, nenie, nemôž byť Goldsteinom Sámim a Goldstein Sámí nebol, nenie a nechce byť v dlhopoľských vrchov eušiacim kaplánom.

Keď teda dlhopoľský kaplán nenie Goldstein Sámí, nenie pravda, že ja čestné obecnstvo trenčianskej stolice urážam. Ja držiac sa porekadla: komu česť, tomu česť, pastierovi trúba: čestné obecnstvo nielen Trenčianska, lež celého Maďarorságu vysoko ctím, hlboko vážim, široko milujem. Nečestné však obecnstvo: nešťachetných kabátkárov, kepienkárov a obšivkárov, spustlých zurvalov, hrcolizačov a mzdárov, nesvedomých bimbašov, surovcov a dračov, podlých judášov, kajfášov a pilátov, pustošiacich úžerníkov a ľudu zhubcov že vystáť nemôžem, kto mi bude za vinu pokládať?

„O. K.“ s radosťou spomína, že si ľúbim do flašky nazreť. Nuž to je sväto-svätá, opravdivá skutočnosť. 1) Mám ja jednu kasňu, na tej kasni flašku a v tej flaške — pijavice. Často, prečasto nazerám do tej flašky, žijú-li v nej ešte tí pamätní červíci, ktorí, keď som po útoku šúreho žida do nemoce padnul, krv moju cuclaly. A spatrac, že nezdochly, lež bodro vo vode plávajú, pomyslím sebe, ó huncútske, ošklivé plemeno, jak neskoro skapína, jak húževnato a dlho sa života drží. Koľko je na svete takýchto nemilých, odporných červíkov, ktoré na krv ľudskú číhajú, a keď sa tej krve po krky nalokajú, sebe, ako mojej flašky pijavice, v pohodlí a blaženosti hovlia. 2) Z hazafického a semitického ohľadu ľúbim nazeráť do flašky. Všeobecne známo je totižto, že — zvlášť po recepcii — židia sú najvýbornejší vlastenci, najskvelejší hazafici. Sú vzory lásky k národu. Sú stĺpy, na nich úcta práv, zákonov a konštitúcie spočíva. Sú dobročinní zakladatelia škôl, špitálov a sirotárov. Sú bezúhonní podporovatelia chudobných, nešťastných, oustených vdôv a sirôt. Sú vznešení hrdinovia, od nich blahobyť vlasti závisí. Keď ale židia sú takito výteční páni, v čom pochyby niet, hriech bych mal, keby som ich čo príkladných vlastencov, čo opravdivých hazafíkov nepodporoval. Z čohože by platili židia regále, licencie, dane, sluhov, keby sme my kresťani do jejich flašiek nenazerali? Z čoho by dali synov za pánov učiť, keby sme ich nenapomáhali? Z čoho by si nádherné domy stavali, majetky nadobývali, pekne sa šatili, v peňazstve oplývali, keby

sme im my netržili? Aby tedy naši židia nemuseli, ako v Rusku a Poľsku, v špinavých kattanoch cibufu, česnak, šnúry ponúkať, handry, zajačie kožky, kosti kupovať, pod batohmi nohy na X vykrivovať, do O zakrucovať, v ťažkej práci hrbateť, vole dostávať a na chrtov chudobnúť, lež aby mohli vždy takých pánov kresat a taký hazaficke kúsky prevádzať, ako dnes, my kresťania musíme ich husto navštevovať, svedomito napomáhať a všemožne udržiavať. V tomto všetkom ja čo predstaveným dobrým príkladom predchádzam, a ovečkám do duše bijem, aby tak v srdci nosily židov ako ja, aby tak v hospodách židov nazeraly do flašky ako ja; následkom čoho sa im takej opravdovej chvály a pravdy ujde, akú sdelili o mne vlni a nedávno v O. Kresťanovi vyerihodné a dobre ma znajúce osoby: urodzený p. Káčer von Schmatlawitz, Schurkenau und Pijawitz a veľkomožný P. Oplan-Uch zeman zo Šurian, Stinkfeld, Housenitz und Obeszenócz.

Do upravujúceho ústavu len vtedy pojdem, keď potrebných k tomu zásluh nadobudem. Keď totižto budem bokrošovať, miklášovať, pulskovať, brzličkovať, salavčiť, vadnayovať; keď vládnych bohov morálku, vedy a mluvenie začnem nasledovať; keď tarnócismus, siebenlistismus, klochismus, gebaurerismus, hedaismus a iný svinizmus sa dovtipim sprevádzať; keď figlom, klamom, úžerou, lotrovstvom tisíce a tisíce nashromáždím; keď svedomie, cit, česť, vieru, statočnosť za halier predám . . . vôbec keď počnem liberálčiť, hazafičiť a opravdovokresťančiť, vtedy vyhoviem žiadosti O. Kresťana. Ale zakaiaľ horespomenutých zásluh a cností dostatočných nemám, i na ďalej kaplánovať budem.

O. K. bubnuje, že o Goldsteina Sámeho zapovrhuje. Beda mne, reta mne! kdeže sa nesieš O. Kresťane? Veď keď ty nešťastníku Goldsteina Sámeho a jeho skvelý rod zapovrhneš, sa prezrádzaš, že si antisemitom, Luegerovým privržencom, si temným reakcionárom, si blbcom. Och odvolaj slovo! Veď keby si sa opovážil antisemitický kožuch na seba vziať, v tej chvíli je po tebe, v tej chvíli ťa odspievajú circumdederunt. Kktože by ťa čítal? Kto by ťa držal? I tých pár mizerných čísiel, ktoré ťa do kôšerných a príbuzných krčiem prachu a smradu chodia, aby svojim obsahom pluvátok obsah zakryly, i tie tipraštia urazení recipovaní hazafici nazad. Načože ťa potom budú tlačiť a vydávať? Na škarnice, fídibusy a slepé okná kancelárii. O nezapovrhujže zásluhami okrášlených Goldsteinov! Odhoď prekliatý antisemitismus a zostaň len tým, čím si bol dosavád: opravdovým, slobednomyseľnej kat. viere verným, tuhým „kresťanom, presvedčený súc, že len tak môžeš v každom ohľade napredovať,“ len tak môžeš horemenové cnosti nadobudnúť, masné hrnce vylizovať a hodnosti požívať.

Pa! pa! spanilý Opravdový Kresťane! Adieu!

Andrej Majer

„Oprav. Kresťanom“ 2 razy ospievaný,
šúrym židom raz hrdúsený kaplán.

Z TRENČIANSKA 4. apríla.

Vážený pán Redaktor!

Časy špatné prekážajú nás v polnej práci. Takrečeno od dňa sv. Jozefa ustavične prší. Nemáme ešte posiate a obávame sa zase novej biedy. Začiatkom

apríla napadly sňahy po vyšších vrchoch. Bieda po dedinách raste. Smutno hladíme do budúcnosti.

Na mnohých miestach Trenčianska vystupujú i chytľavé nemoce medzi deťmi. Dobytok nemá ceny a zbožie tiež nie. V Trenčíne 31. marca pochovávali tú cukrovú fabriku, s ktorou sa liberáli pýšili chceli, že vraj pomôžu s ňou ľudu. V Žiline, v Ladcoch, na Rovniach sú už fabriky, ale žeby ľudu, zvláštne hospodárom pomôženo bolo, to neveríme. Mravnosť upáda tam, kde do fabriky naženie sa všelijakého ľudu, robotník je tam drahý, dobrý sluha nenie k dostaniu: lebo všetko uchodí do fabriky, mysliať si, že je tam lepší a ľahší zárobok.

Cudzieho národu mnoho žobre po mestách a dedinách našich. V Žiline chytili židov, ktorí žobrili na pohorencov a na kat. kostol. Človek musí pozor dávať, aby ho kadejaký odkundes neoklamal.

Varínska voľba je pod vyšetovaním, ale nič nepočul o tom (už počul!). Pánom liberálom nenie náhlo a pán Šipeky v pokoji ľahá ablegátsky plat. Mnoho počúvame o tej novej lutrii, ktorá na javo priniesla pobočné, masné platy a direktorstvá našich pánov otcov vlasti. Počúvame, že v novinách »Hazánk« i Jurko Kubinyi, i Valer Šmialovszky boli pomenovaní medzi tými pánmi vyslancami, ktorí akési pobočné zamestnanie majú pri rozličných spoločnosťach. Na sneme 2. apríla, keď hlasovalo sa nad výrokom výboru o zákone »nesrovnalosti«, zakričali pri hlasovaní Jurka Kubinyiho, že vraj: »sklenná fabrika!«, a pri mene Bélu Polyáka, zakričali že: „fabrika na vagony!“ Čo majú znamenať tieto výkriky? Nech sa pýtajú Púchovci svojho pána ablegáta.

V Trenčíne teda rozeišli sa cukroví účastinári. Cukru nebude, život trpký bude; asnaď dáku fabriku na pelund . . . k dobre by bolo vystaviť. Len nech sa chránia Čechov, lebo títo dobrí kupci odkúpili by i celé Trenčiansko. Nech nás Boh chráni od takých vlastencov, čo cukrovú fabriku Čechom chceli dať

Trenčan-Vlastenec.

RADOŠOVCE, 1897.

Velactená Redakcia!

Nie zriedkave a žiadneho dopisu z našej dost rozsiahlej doliny chvojnickéj nemôžem sa dožiadať; aby aj o nás ste sa zvedeli, že sme a hrdo povedať môžeme, že sme jako múry hradné, proti panujúcemu ľziliberalismu. Pominula nám voľba a pán ablegát (nie náš) z premoknutým páleníčným mandátom, paradiruje v snemovne vyslancov. Nevieime či tam kedytedy zakychne; ale iste z poveseným zámkom na ustách zastáva práva a potreby naše; zvláštne v našom položení na hraniciach moravských. Sudy páleníčné sú už vyplachnuté a kriklúňom hrdla povyschnané, predsa ale ešte použiť chcú jakú-takú príležitosť, k obvlaženiu grgánov svojich. Boli to voľby obecného výboru a obecných predstavených. Aj my sme mali voľbu obecného výboru, ktorá sa skončila z výfzstvom strany ľudovej. Bola to radosť pozrieť na statných bojovníkov práva a slobody si hájajúcich, že jako

jeden celek nedali sa zroniť nátlaku liberálcov. Ináč to bolo z voľbou predstavených. Pán podslúžny vyučenec nitriansko bašovskej slobody, prikvitnul k nám k voľbe rychtára. Vedeli sme vopred, že z ľudovej strany nám do kandidácie nášho človeka nedá; lebo potrimiskári liberálni podlizovali sa jemu, pomocou notára. Zvedaví sme boli na kandidáciu jeho. Nastrčil nám troch takých; ktorých ľud ani len k ostatnej obecnej službe by si nezvolil. Jedného obraz najdete v každom čísle „Herko Pátra“ zo skrytým nosom a suchými nohami. Druhého, ktorý z krčmi nevychádza a horlivý hlasateľ Izraela. Tretieho neunaveného päťlizača notárovho. Po vyvolaní kandidátov, ľud do jedného oproti sa postavil a hlasovať nechcel, následkom čoho, prvý dvaja odstupiac, tretieho nám pomocou šesť žandárov natisknúl a vymenoval. Tak to sú práva a slobody naše. My sme tým činom i tak dosť získali, a tým viac sa otužujeme, áno zväčujeme zástavu ľudovej strany. U našich slúžnvcov len ten právo dosiahne, ktorý klania sa zhubnej modle liberalizmu.

My sme zavretí hraniciami moravskými; že k. pr. statok náš rožný nesmieme do susednej Moravy predávať. Žid ten dostane sprievodný list, kúpi statok a predávať môže. O všeobecné dobro nestará sa nik. V kancelárii sa pohodlne sedí, čakajúc až kým žandár koho-toho na lep chytiac, za každú maličkosť trestaný býva. V obecných kanceláriách zase číhajú na ľudákov, pred vrchnosťami ich očernujúc, zabezpečujú si chlebič svoj. Žobrákov, potulovačov, tých cez hranice nebantuje nik, zaplavujúc obce naše žobránim natoľko, že sme nie istí majetkom našim.

Nateraz dosť Pán Redaktor, neskôrkej sa zas ohlásim o hnutí našom, keď dovolí ráčite (Srdečný pozdrav, bude nás tešiť. Red.) — bo čakáme voľbu stoličných výborníkov, lebo naša voľba od 11. nov. je zrušená a dosiaľ nevybavená; bo myslia snáď tam tí páni, že tí nebezpečný ľudáci, ktorí s nima do kaši nefúkajú, už udusení sú. Hej! sklamete sa, nebojíme sa hrozby, lebo nám krivdy až teraz pred oči kladete, čo ste dosiaľ skrite s nami robievali.

S Bohom!

Párovčan.

Knižná polica.

„Večery Matky Božej“ (Mária-Esték) sa volá tá knižka, ktorú Štefan Vathy písal v uhorskej reči, a ktorá obsahuje 52 legendy o Matky Božej. Štefana Vathy aj naši čitatelia poznajú; on je to, ktorý bol odsúdený na 6 mesiacov žalára a 500 zlatých, lebo sa ministerstvo liberálne cítilo urazené. Túto krásnu knižočku vrele odporúčame každému ct. čitateľovi „Kresťana“, ktorý zná po uhorský: jej cena je 1 zlatý 50 krajciarov. Naše vydavateľstvo (Budapest, VIII. Práter utca 44.) franko pošle po pošte každému predplatiteľovi.

Veľká pliaga sveta už vyšla z tlače s nasledovným obsahom: I. Vysvetlenie Veľkej Noviny. II. Predpovedanie novších prorokov. III. Proroctvo Isaiáša a proroctvo la saletteské. IV. Ako môžeme vyhnúť veľkej pliaže sveta,

ktorá na každý pád nastane. V. Veľká pliaga dokázana zo starého zákona. VI. Ancikrist. VII. Nový svet. VIII. Dobré rady a záverok.

Toto výborné dielo, ktoré obsahuje asi 120 strán a stojí len 75 krajciarov, vrele odporúčame každej rodine. Jak je ono zaujímavé, tak je i poučlivé. Zvlášte o Ancikristovi a o druhom, novom svete na tejto zemi, veľa zaujímavých zprávk podáva. Soslovenčil ho Jožko Ludák. Objednať sa môže u dp. kaplána Michala Varga vo Vacove; u vydavateľa to „Našej Nádeje“ a „Veľkej Noviny“.

Rozmary a žarty.

Cigán na varte.

Cigána vzali na vojnu. Prvý raz stál na varte pri magazíne. Večer išiel majór prezerat varty. Keď prišiel k cigánovi, spýtal sa ho po vojanský: „Nič nového?“ — Na to mu More odpovedal celkom kamarátsky: „Nič, prosím ponížene; či oni dačo nevedia, pán majór?“ — Majór nevedel, či sa má hnevať a či smiať; ale tento raz prepieklo sa to cigánovi bez pokuty.

Dlhšie mu potrvá.

Kupec: „Nech sa páci, kúpte si tento hrebeň, je veľmi znamenitý.“ — Pán: „Ale človeče, či nevidíte, že som plešivý ako koleno!“ — Kupec: „Nič nerobí; aspoň vám hrebeň dlhšie potrvá.“

Len kde-tu.

Host: „Ale pán hostinský, veď v tomto koláči, medzi hrozičkami sú aj muchy!“ — Hostinský: „Oh, prosím, to sa len kde-tu najde, ale zväčša sú to opravdové hrozička.“

ODKAZY REDAKCIE.

K. B. Ľ. Tri články sme obdržali, treba na krátko písať; tieto už slabo budeme môcť upotrebiť, bárs aj predošlým najdeme miesta. — C. L. H. Váš dopis sme preto neuverejnili, lebo písal už o zastaralých veciach. — V. S. Sv. M. Článok vďačne uverejníme, len že ho musíme zkrátiť. — Odkaz tento pofahuje sa aj mnohých iných zasielateľov dopisov. — R. M. v Rev. Tešíme sa. Článok váš bude medzi druhými staršími.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.35—8.00 zl. Raž 6.10—6.20 zl. Jačmeň na krm 4.25—4.55 zl. do pálenic 5.20—6.00 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.85—6.35. Kukurica: 3.45—3.55. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Kopnopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fluzla 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

== Najobľúbenejšia kosa hospodárov. ==

„Hromovej kosa“

rozposielanie
sa započne 1. apríla.

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1-10	1-15	1-20	1-30

Jedon pár kosovej nákovy skladivom 1 zl. 10 kr.

Jedine moje hromové kosa zodpovedajú požiadavkám hospodárov, zvlášte skrze to, že ony majú mocné hrdlo, tenkú a ľahkú čepeľ a sú sriadené pre obyčajného kosca, aby sa nemusely dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kosa obyčajne zmäkne.

Hromovú kosu nakovanú sám vyrobujem, a 10 kusov s doberkou po pošte posielam franko; ktorá by sa nešíkla, na moje útraty sa mi môže naspak poslať k zameneniu.

S úctou

VIOSZ ELEMÉR,

gazd. gépek gyári raktára és a »Villám kasza« egyedüli szállítója. Devecser (Veszprém.)

== Dovčul je 57,500 kusov v obchode. ==

== Kto objedná 20 kusov, jednu zdarna dostane. ==

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a
ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší
prameň, najkúsnejších a
najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspak sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznani.

Ukážky bez objednania naspak sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom súlennom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

RÁČTE UPOZOROVAŤ.

Ctení hospodári nemajú potrebnejšieho a viac užitečného nástroja ako je kosa. Dobrá kosa je poklad; ale zlá kosa je farcha, ktorá je niehodná, aby ju človek do ruky vzal. O tom je každý presvedčený a predsa slepom verí, že sú to dobré kosity, ktoré majú pekné meno, ako i verí takým predavcom, ktorí sami seba chvália.

Jediná kosa, ktorá dosiaľ všetké vlastnosti uplnila, je

kosa svätého Antona,

ktorá zaslúži to meno **kosa Pádu**, ako ju na mnoho miest volajú. *Táto kosa je preto vsade uznaná, že ona je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom zázračne ľahká.*

Zvláštne ale preto úplnuje žiadosť hospodárov, lebo táto kosa „Svätého Antona“ má mocné hrdlo, tenkú čeplu a je sriadená pre obyčajného kosca; aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle fahať, skrže čo zadok kosity obyčajne zmäkne.

Mnoho gazdovia sami skazia kosu, lebo ju chýbne kujú; čo sa pri kose „Svätého Antona“ nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobovaná príde do rúk hospodárov.

S kosou „Svätého Antona“ po jednom kovaním cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 krokov môže sa kosiť a či by v najtvrdšej a najhustejšej trave.

Za každú kosu doobrestojím, a ktorá by sa nešikla, takú zamním.

Cena kôs „Svätého Antona“:

Dlhá	70	75	80	85	90	95	100 cm.
1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	1.30 zl.	

Kto objedná 5 kusov, tie mu kosová dielna pošle franko na pošte; kto pojedná 10 kusov, jednu zdarma dostane.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

Cenník illustrovaný pošlem zdarma.

VINCENT MOZSNY

odporúča k láskavému povšimnutiu preveleb. duchovenstva jeho najmodernejším nárokom zodpovedajúcu

FABRIKU NA ORGANY

V Prešporuku, Štefánia-út číslo 29

(vo vlastnom dome.)

Hotové organy vo veľkom počte, všetky do tohoto odboru patriace reparácie sa prijímajú a za levnú cenu zhotovuju.

Zvláštnejšie diela: v Nitre, kath. chrám G. Sz. Benedeku, Modore, Prešporuku: korunováci chrám, Nagy Magyar-e, Zurány-e Féltorony-e (mošoňská stolica) Bezeny-e P. Sz. György-e, Komjáth-e, N.-Ivánke, Sopornyi: farský chrám; Nagy-Macséd-i, Trenčianskych-Bánovcách, Búr-Szt-György, Komárne, Tardos-Veselény, Nagy-Bucsán-e atd. atd.

J. STOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.

V BUDAPEŠTI,

II. OKRES, LÁNCZHID-ULICA Č. 5.

Predáva fúkáče, faháče a bijáce hudbné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných častiach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posíela.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

Vyzvanie k ct. čitateľom!

Toľko a toľkoannonci (inzerátov) uverejnili už na predávanie kôs, že čitateľstvo už celkom stratilo doveru; aby ale pominul tento podvod, ktorý sa s týma kosami činí, ktoré s tým ohromným humbugom rozširovali, nižepodpísaný som sa vnutený cítil kontrakt urobiť s najchýrejšími a prvšími anglickými dielnami kôs, a som v tom spôsobe, že nie akiekoľvek cudzieho mena a chyru kosi, ale od prirodnej skutočnosti a dielanosti najchýrejšie anglické srieborné ocelové kosi môžem dať po kusu za

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1.30	1.35	1.40	1.45

K týmto kosám 1 kus pritečného kameňa za darmo pošlem.

Pri jednotlivých nakázkach frankovania platia odberateli, pri nakázke päť kôs ja platím počtu.

To, čo to druhí predávateli kôs slubia, známenite, že sbierateľom darmo dá kosu, ja nemôžem urobiť. Ale keď by som zakusil, že z volakej obcy nákažka príde na 10 kôs naraz, v tom páde odberateľovi jednu kosu darmo priložím. Pri väčšej nakázke dovolaje sa väčšia priazeň ceny. Kosa je len vtedy pravá a neporušená, keď meno moje nosí. Ja doobrestojím za pravosť pri rozposlaní kôs. Zamením vecy, ktoré by sa nepáčily, ale to sa nevzdáva ani medzi tisíc kosami.

Uctive Ján Šárdy, Nágocs (Somogyská stol.)

Oznamy pre naše noviny výlučne len vydavateľstvo „Kreštana“ prijíma.